

Martina VÍTKOVÁ

Od ilegality k toleranci. Tajní nekatolíci v okolí Horních Dubenek v 18. století

Bakalářská práce, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity, České Budějovice 2006, 50 stran textu a 21 stran příloh.

Posudek oponenta bakalářské práce

Předložená bakalářská práce paní Martiny Vítkové se zabývá zajímavým tématem nekatolictví v předtolerančním a raně tolerančním období v oblasti jižní části česko-moravské zemské hranice. Časový rozsah práce je však větší a zahrnuje i postup rekatolizace ve zvolené oblasti. Heuristickým východiskem předložené práce se staly především pramenné edice poskytující potřebné údaje pro sledování proměny náboženských poměrů v daném regionu v 17. i 18. století. Dále autorka pracovala s relativně úplným a pro danou práci odpovídajícím souborem odborné literatury.

Ke zvolenému tématu přistoupila autorka promyšleně a systematicky, navíc je z práce vcelku dobře patrné osobní zaujetí tematikou, které naštěstí v konečném vyznění nepůsobí nijak rušivě. Na základě dostupných údajů pro zvolený region paní Vítková detailně popisuje a vcelku i zasvěceně doplňuje obecné poznatky o počáteční fázi náboženské tolerance v českých zemích na prahu moderní doby. V tomto smyslu by předložená bakalářská práce jistě mohla být solidním východiskem pro další, hlubší zpracování dané problematiky.

Z tohoto úhlu pohledu je třeba také chápat některé mé výtky k předložené práci. První se týká podtitulu. Nemyslím, že vzhledem k pojetí práce je vhodné dávat do podtitulu slovní spojení *tajní nekatolíci*, resp. pouze toto spojení, neboť většina práce včetně historiografického úvodu, se týká i jiných fází nekatolicismu u nás. Další připomínka se vztahuje k již zmíněnému historiografickému exkursu. Výhradu mám jednak k jeho struktuře, která je zbytečně rozsáhlá a zahrnuje i práce, které mají k tématu nepřímý vztah – cílem bakalářské práce přece nebylo podat pojednání o proměnách bádání a zpracování problematiky protestantismu v českých zemích, pokud ano, tak tam zase některé práce chybí. Dále - mohu-li soudit z textu práce - autorka většinu uváděných textů nezná z vlastního studia a tak i hodnocení, které předkládá je převzaté z literatury, tedy sekundární a i poplatné tomuto zdroji. To se pak projevuje v určitém nekritickém přístupu či povrchním konstatování - např. v případě obvyklými frázemi vysoce hodnoceného díla J. A. Komenského, které však není podloženo žádným konkrétním pojednáním. Z Komenského se už stal klasik a klasiky, jak známo, nikdo nečte, ale všichni je citují (ke škodě klasiků). Přitom se zde se autorka mohla opřít o moderní edice

Komenského spisů - zejména pak o *Via lucis, Consultatio catholica* (pokud chtěla psát o Komenského filozofii dějin). Nebo o *Kšaft* či *Historii protivenství* (v případě, že chtěla psát o dějinách bratrské církve). Výhradu mám i k blíže nerozvedenému konstatování o utlačování starokališníků (s. 9), rovněž potírání hereze valdenských na hradeckém panství bylo starostí nejen novoříšských premonstrátů, ale především jindřichohradeckých minoritů, kteří byli v 1. polovině 14. století povoláni do rezidenčního města. Dále chci ještě podotknout, že evangelíci konce 18. století se sice hlásili vědomě ke staré české protestantské (především bratrské) tradici, ale zde je dobré mít na paměti, co skutečně o této tradici věděli a co z ní opravdu znali - možná stejně málo jako o luterské i kalvínské konfesi, ke kterým se museli přihlásit (s. 46). Další mé připomínky se týkají spíše jazykových a proseminárních záležitostí - nejednotnost v psaní jména Rosenzweig (s. 41an.) či termínu jesuité i jezuité (s. 22, 21an.), malých písmen ve slovech třebíčsko, brtnicko aj. (s. 29), užívání termínu Maďarsko pro 17. či 18. století - máme přece Uhry (Horní nebo Dolní zemi) a také dělání teček za názvy příloh. Připomínku mám i k citování některých prací - např. Molnárova práce má delší název, autorka si nejednotně počíná i při psaní křestních jmen autorů v seznamu literatury, neuvádí editory v případě vydaných pramenů atd.

Výše uvedené výhrady jsou psány především s výhledem do budoucna a podstatně nesnižují kvalitu předložené práce, která splňuje požadavky kladené na tento typ kvalifikační práce, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení ještě stupněm v ý b o r n ě.

V Českých Budějovicích 28. 8. 2006

PhDr. Miroslav Novotný, CSc., v. r.